

Гуторова О.О., канд. екон. наук, доцент
Купріянова Т.В., здобувач вищої освіти ступеня магістр
Державний біотехнологічний університет, Україна

Державна політика формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки

Сучасному етапу розвитку України властива вкрай несприятлива ситуація економічної та політичної нестабільності. Зважаючи на це, економічна політика держави, спрямована на формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки, набуває особливо важливого значення. Україні, яка долучається до світових та європейських тенденцій, необхідна система дієвих заходів державного регулювання у названій сфері [1, 2, 3].

Державна інноваційно-інвестиційна політика повинна здійснюватись як процесуальна цілісність «мета – засіб – результат», підпорядковуючись, передусім, визначальній меті соціально-економічного розвитку країни. Безпосередньо засобом для забезпечення стійкого розвитку економіки, який відбувається в інтересах суспільства, є мобілізація інвестиційних ресурсів, за допомогою яких оновлюється основний капітал (засоби виробництва, технології), а також формується людський та інтелектуальний [4]. Отже, державна інноваційно-інвестиційна політика передбачає послідовні заходи державного регулювання, які здійснюються з метою підвищення рівня життя населення, досягаються за допомогою мобілізованих інвестиційних ресурсів і спрямовані на базові інноваційні зміни, які забезпечують науково-технічний прогрес. Відповідно до цього інноваційно-інвестиційний потенціал розвитку національної економіки визначається як сукупність відповідних (інноваційних та інвестиційних) ресурсів, які забезпечують економічне зростання і підвищення рівня життя населення та розвиток суспільства в цілому.

Багатокритеріальна систематизація інновацій (за їх впливом на економіку, потенціалом інноваційного ефекту, адресністю ринкового застосування тощо – всього 29 ознак) стала основою визначення змісту інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки через його складові (види), якими є: виробничо-технологічна, фінансова, науково-технічна, макроекономічна, інфраструктурна, демографічна, трудова, освітня.

Участь України в сучасних міжнародних економічних процесах, зокрема, тих, що відбуваються у сфері інновацій, є принципово значущою. Проте, аналіз свідчить, що протягом останніх років Україні жодного разу не вдалось підняти вище 60-го місця у рейтингу за показником *Global Innovation Index (GII-2014 – 63 місце)* [5]. Враховуючи ускладнену політико-економічну ситуацію в країні, необхідними є конкретизовані підходи до запобігання економічному спаду та створення умов для переходу від стабілізації економіки до її поступового зростання на основі формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки.

В короткостроковому періоді державна інноваційно-інвестиційна політика повинна бути спрямована на підтримання тих галузей і регіонів, які є базовими

для сучасного стану макроекономічної системи. Це – машинобудування і металообробка, приладобудування, електронна, електроенергетика, порошкова металургія, хімія і нафтохімія, мікробіологічне виробництво та деякі інші виробництва, які дислоковані, передусім, у Київській, Харківській, Львівській, Одеській, Дніпропетровській та Запорізькій областях. Завданням промислової політики є забезпечення підтримки цих галузей, їх реконструкція та модернізація при одночасній поступовій реалізації заходів з розвитку галузей п'ятого та шостого технологічного укладів. Для України придатною є модель поетапної реалізації названих заходів в рамках інноваційно-інвестиційної політики держави. Орієнтиром для цього є досвід Сінгапуру, Малайзії, Гонконгу та Південної Кореї – азійських економічних лідерів, які у короткий термін успішно трансформували економіку.

З метою виявлення умов посилення дієвості державної політики у сфері формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки важливим є виокремлення пріоритетних та стримуючих цей процес чинників. Серед підходів до інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку як один з найбільш перспективних для України виокремлено проєктний. Він дозволяє конкретизувати процес фінансування за такими ознаками: джерела формування коштів, суб'єкти, створювані інноваційні продукти (технології, товари). В системі державного регулювання інноваційно-інвестиційних процесів в Україні, проєктний підхід необхідно вважати провідним з огляду на складність політико-економічної ситуації, в наслідок якої істотно зменшилась можливість залучення фінансових ресурсів [6].

Подальше поглиблення аналізу інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки запропоновано здійснювати послідовно (в три етапи) за допомогою вхідних показників та показників, які специфіковані до потреб названого аналізу (показник сприятливості та несприятливості впливу сформованого інноваційно-інвестиційного потенціалу на розвиток національної економіки). Суттєво значущою частиною аналізу є узагальнення дії чинників, які сприятливо / несприятливо впливають на формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки.

Застосування запропонованих показників дозволило оцінити ступінь їх впливу на інноваційно-інвестиційний потенціал розвитку національної економіки, а також зробити аналогічні розрахунки для Польщі і Франції. На цій основі здійснено парне міжкраїнне порівняння: а) Україна – Польща; б) Україна – Франція. Гіпотетично, якщо для України частка сприятливих факторів у кількості всіх факторних показників відповідатиме нормативу (50%, а не 39,7%), ВВП потенційно може становити 150 млрд. дол. США. Проте, це означає, що за рік ВВП України повинен зрости більш як на $\frac{1}{4}$, що є надзвичайно складним завданням. З огляду на об'єктивні умови сучасної економічної ситуації в Україні такий приріст є суто теоретичним для країни, господарська система якої ослаблена війною.

Прогнозування економічного розвитку національної економіки, на основі сформованого інноваційно-інвестиційного потенціалу, відображає зміну ВВП за трьома варіантами. Перший варіант передбачає, що розвиток подій в Україні буде

відбуватись за тенденцією, яка виявила себе станом на 2014 р. і була негативною; другий – що урядом України будуть вжиті заходи загального регуляторного впливу, результатом яких стане припинення падіння ВВП; третій – ґрунтується на можливості компенсаторних заходів держави щодо поступового усунення дії тих факторів інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки, що негативно впливають на ВВП при одночасному забезпеченні стабілізації економічної і політичної ситуації в країні.

Згідно з прогнозом за третім варіантом, компенсаторний ефект від усунення негативної дії певних чинників інноваційно-інвестиційного потенціалу дозволяє створити умови для того, щоб економіка України розвивалась з приростом ВВП 3,2%. Саме такий показник економічного зростання властивий Польщі, економіка якої розглядається як короткостроковий орієнтир для майбутнього розвитку національної економіки України. За приклад довгострокового розвитку національної економіки обрано Францію. Проте, навіть, при належному державному регулюванні розбіжність між рівнями розвитку України і Польщі та України і Франції лишатиметься суттєвою. Це за умов, що результатом регуляторної політики держави стане усунення негативної дії найбільш впливових чинників на формування інноваційно-інвестиційного потенціалу, а також поліпшиться економічний стан в цілому.

Враховуючи умови ускладненої політико-економічної ситуації в країні, ефективні заходи регулювання в межах державної політики з формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки, набувають особливого значення. Інноваційно-інвестиційний потенціал економічного розвитку національної економіки в Україні суттєвий, але його обмежене використання не забезпечує прискорення процесів економічного відтворення та покращення якості життя в суспільстві на цій основі.

Список використаних джерел:

1. Соколюк С.Ю. Розвиток підприємств аграрного сектору на засадах гармонізації інноваційних процесів: теорія і практика : монографія. Умань: «Візаві», 2019. 376 с. 2. Гудзь О.Є. Гармонізація механізму стратегічного управління інноваційним розвитком. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 3. С. 272–277. URL: <http://www.global-national.in.ua/archive/3-2015/57.pdf>. 3. Онегіна В.М., Луньова В.А. Стратегії інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств: монографія. Харків: ТОВ «Смугаста типографія», 2016. 255 с. 4. Гуторов А.О., Гуторов О.І. Кадрове забезпечення формування інноваційного потенціалу розвитку аграрного сектора економіки. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. Харків, 2018. № 2. С. 47–62. 5. Шарко І.О., Гуторов О.І. Інноваційний рейтинг України: міжнародні оцінки та порівняння *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. № 2. 2017. С. 15–20. 6. Lupenko Yu.O., Gutorov A.O., Gutorov O.I. Investment Ensuring for Development of Integration Relations in the Agricultural Sector of Ukrainian Economy. *Financial and Credit Activity : Problems of Theory and Practice* 2018. Vol. 4, No. 27. Pp. 381–389. DOI : <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v4i27.154221>